СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 105. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 7. мая, 1925. — VOL. XXXIII. No. 105. Jersey City, N. J., Thursday, May 7, 1925. THREE CENTS

Висилають 35 кораблів на велику облаву на бутлеґерські кораблі.

НЮ ЙОРК, 5. мая. — Федеральний уряд почав нині завзяту облаву на бутлеґерів, що довозять алькоголь морем. Звідси випливула проти бутлеґерської фльоти, що стоїть на океані, ціла фльота зложена з 35 кораблів. За ними поплине завтра рано ще других 12 кораблів, а в резерві лишиться ще на случай потреби 21.

Зараз при доїзді до нюйорського порту ся фльота взріла скорохідну моторову лодку. Коли лодка не задержалася мимо приказу, прогибіційні урядники казали віддати до неї кілька стрілів з малої гармати. Лодка дістала дві кулі та піддалася. Се була справді бутлеґерська лодка. Капітан її дістав підчас битви тяжкий постріл.

Кажуть, що бутлеґерські кораблі розтягнулися здовж американського побережа фронтом, на 50 миль довгим.

НЮДЖЕРЗЬКИЙ БУТЛЕҐЕРСЬКИЙ УРЯДОВИЙ СКАНДАЛ.

МОРИСТАВН, Н. ДЖ., 5. мая. — Спеціяльна велика лава присяжних суддів, котра вже постановила обжаловати за хабарництво й нарушуванне прогибіційного закона 28 урядників міських, повітових і стейтових, рішила не переривати своєї роботи, але вести її далі. З огляду на те можна сподіватися, що число урядників, обжалованих за ріжні надужиття при виконуванню прогибіції, скоро зросте.

ПРОГИБІЦІОНІСТИ НАРУШУЮТЬ ЗАКОНИ.

БОСТОН, МЕСЕЧУЗЕТС, 5. мая. — На ріжних зборах товариства Ліґи Конституційної Свободи говорив предсідатель сеї Ліґи, що федеральні прогибіційні агенти та й приватні прихильники прогибіції дозваляють собі на нарушенне горожанських прав, застережених американською конституцією.

БУТЛЕҐЕР ПОДАВСЯ О ПРОГИБІЦІЙНИЙ УРЯД.

ВАШИНҐТОН, 5. мая. — Сюди приїхав недавно якийсь Кларенс Кумбс, щоби старатися дістати становище при прогибіційнім уряді. Він хотів доконче виходити собі посаду на фльоті, що вибирається на ловлю бутлеґерів з нюйорського порту. Заким його справу верішено в уряді, Бруклина прийшов варант на його арештованне за бутлеґерство. Місто дати йому „джаб", уряд його казав арештувати та наложив на нього кавцію в сумі 25,000 долярів.

УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКА БОРОТЬБА НА ЗБОРАХ МЕЖИНАРОДНОЇ ЖІНОЧОЇ РАДИ.

ВАШИНҐТОН, 5. мая. — На першім засіданню ради урядників семої конвенції Межинародної Ради Жінок, що зібралися на десяти-дневні наради, прийшло до завзятої боротьби межи українськими а польськими делеґатками. Проти признання української делеґатки, Ганни Келлер-Чикаленко, підняла протест Йосефіна Шебеко, президентка польської Ради Жінок, закидаючи, що Україна, не будучи тепер самостійною державою, не повинна мати представниці. Почалася з того довша дискусія, в котрій забирали голос представниці просто кождої з 40 націй, заступлених на конвенції. Пані Чикаленко опиралася на тому, що Україна була самостійною державою в час версайського договору. Її поперли представниці менших держав і вона лишилася на засіданню. Та, як кажуть, пані Шебеко не подасться й думає робити ще дальші виступи проти признання місця українській делеґації.

КУЛИДЖ ПОПИРАЄ ГАВТОНА.

ВАШИНҐТОН, 5. мая. — Президент Кулидж потвердив, що американський представник в Лондоні, Аленсон Гавтон, видаючи свою осторогу европейським державам, робив у порозумінню з американським урядом. Як потверджує президент, Злучені Держави не будуть піддержувати позичок европейським державам, які не придержуються мирової політики.

Сенатори Бора і Мозес заявили своє вдоволенне зі сього поступку адміністрації.

ЖЕРТВЕННІСТЬ ДРУГИХ НАРОДІВ.

НЮ ЙОРК, 5. мая. — Фредерик Бравн, богатий купець землею, котрий приїхав був бідним хлопцем з Чехії, зложив на жидівські добродійні цілі суму мілїон долярів.

КЛИКАЛИ ВІЙСКО НА ВСПОКОЄННЕ ШКІЛЬНИХ ЗБОРІВ.

МЕНҐЕСЕТ, ЛОНҐ АЙЛЕНД, 5. мая. — На зборах виборців, що мали [illegible] прийшло до таких заворушень, що уряд мусів аж кликати жовнірів на вспокоєнне розярених учасників. Сварка пішла з того, що стара шкільна рада переступила шкільний буджет на 60,000 долярів

МОСТОВА ВЕЖА СХИЛИЛАСЯ.

ФІЛАДЕЛФІЯ, 5. мая. — На приказ уряду здержано роботу коло будови великого мосту на ріці Делавері, бо відкрито, що велика сталева вежа, що має піддержувати великі сталеві вужевки мосту, похилилася на бік на 13 цалів. Інжінери пояснюють сю хибу тим, що через проволоку в доставі сталі вони мусіли будувати середний лук, опізнюючи роботу на бічних, чим вони [illegible] середний створ не вишкільли його до середини. Вони кажуть, що вежа знова випрямується, як лиш поставиться відповідну проти вагу на другий бік вежі.

ВЕЛИКІ ПОЖАРИ ЛІСІВ.

БОСТОН, Месечузетс, 5. мая. — На Кейп Код займилися ліси й торфовиска. Огонь вже обхопив богато будинків, а коли не погасне до дня, то в димом можуть піти цілі села й міста. На його погашенне вїхалися пожарні сторожі на десятки миль довкруги.

ПОЖЕЖІ ПО ВЕЛИКИХ МІСТАХ.

Містом, де нотується найбільше пожеж, є Штокгольм. У Штокгольмі горить що 48 мінут. В Парижі вибухають пожежі пересічно що три години. Зваживши, що в Парижі є 4 міліони мешканців а в Штокгольмі тільки 450 тисяч, треба признати, що в шведській столиці горить за багато. Велику скількість пожеж пояснюють там обставиною, що північні мешканці мають велике замилуванння до деревляних домів, які найкраще хоронять від зимна. В Берліні пожежі вибухають теж що три години. Берлін має 29 ратункових пожежних станцій і 48 добровільних сторож. Берлінські огневі сторожі виконують службу на протязі 24 години що другу добу. Вони сами підрахували, що кожний з них пробуває 12 мінут денно в огні. Як що Львів можна зараховати до великих міст, на що він не має ніяких даних, то під тим оглядом він стоїть далеко позаду. У Львові пожежі вибухають в середньому що 36 годин. Про справність львівської огневої сторожі не беремося писати, бо „Газ. Поранна" твердить, що справністю осягнула львівська сторожа рекорд у цілій Европі! Додамо, що пожежі її бояться і тому рідко вибухають.

АРАБИ БЮТЬ ЖИДІВ.

Щороку складають Самаритане на жидівські свята великодню жертву на горі Геразім недалеко міста Наблюс. На це свято сходиться звичайно кількатисячна жидівська маса. Цього року прибуло так само на місце свята кілька тисяч осіб переважно туристів. Араби напали на зібраних та обкидали їх камінцями, наслідком чого поранено кільканайцять осіб. Другий випадок, що мав місце у звязку з тим святом, далеко трагічнійший. Зі Самари їхала делеґація зложена з 115 осіб самих Жидів теж на свято пасхи. На неї напав кінний арабський відділ. Вивязалася боротьба, в якій вбито 9 Жидів на смерть а кільканадцять важко поранено.

СІМ РАЗІВ БАТЬКОМ ЗА ОДНУ ДОБУ.

З місточка Бартім над Чорним Морем, подають, що один тамошній мешканець мав те щастя, що в протязі одної доби став батьком семеро дітей. Користуючи з права, яке йому надає магометанська віра, він оженився перед роком з трьома жінками, з яких перша привела йому трійняки. Дві другі жінки привели близнята. Таким робом той магометанин осягнув небувалий рекорд.

ДИТИНА-ВЛОМНИК.

В Діммерсдорф, в Німеччині, обкрадено склеп. Злодій вибив вікно до помешкання, перейшов до кухні, забрав ключ до склепу, отворив склеп і забрав касу. А коли злодія зловлено, показалося, що то одинайцятьлітній хлопець. Він признався зухвало, що ніччу до 1-ої години він підглядав, аж мешканці того дому покладуться спати. Пів до другої години він виповнив свій вчинок.

ПОЛЬСЬКИЙ КСЬОНДЗ, КОЛЯДА І ПОЛІЦІЯ.

В селі Лука Мала, скалатського повіту, ходив після Різдва польський священик зі сусіднього села Турівки з колядою по сільських хатах. У двох хатах українські селяне не приняли його та заявили, що в них був вже український священик. Та патріотичного і релігійного ксьондза це не переконало. Він зробив на обох селян донос до поліції. Поліція не довго думала і за таку високу політику обох селян поарештувала. Селяне просиділи не довго, бо по одній добі та польський ксьондз свою мету осягнув, бо провчив їх за зухвальство.

ЖИВЦЕМ ПОХОВАНІ.

Московська „Правда" подає з Харкова, що там почався процес проти сільської ради села Березівка. Рада та іменно побила страшенно самосудом сільох конокрадів і живцем їх поховала.

НАЙСТАРШИЙ СКРИПАК НА СВІТІ.

На одному з лондонських передмість живе 94-літний старик Джексон, який є мабуть найстаршим скрипаком на світі, що доси займається своїм фахом. Він є чинним членом міської орхестри.

ВОДА З ЙОРДАНУ МАЄ ЗАПАХ РУМУ.

Американська влада звернула увагу, що в останніх часах напливає до Америки дуже богато посилок з „Святою Землею" в Палестини і водою з ріки Йордану. По контролі показалося, що вода, яка мабуть і не бачила Йордану, була сильно змішана з румом, а в пачках під святою землею були фляшки з горівкою. На такий спосіб взялися американські пачкарі горівки.

ВІЛ З ПЕРЕД 5000 ЛІТ.

У нововідкритому гробі в Джізе в Єгипті, в якому є мумія фараона Снафру, знайдено також инші цікаві предмети, які держать покищо в тайні. В одній коморі в глибині 8 метрів під поверхнею землі знайдено лобину і ратиці вола, прикриті плетеною соломянкою. Віл той жив перед пятьма тисячами літ. Гріб самого фараона є в глибині 28 метрів.

ВЕЧІР УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ТАНЦІВ У ПРАЗІ.

Дня 24. квітня ц. р. влаштував окремий комітет з представників українських культурно-освітних і гуманітарних установ вечір національних танців при співучасти учнів Йозефівської школи артиста-балетмайстра В. Авраменка. Чистий дохід із того вечера призначений на лікуванне артиста, що находиться у дуже важкому положенню. Між гостями було много Чехів.

ГАРНА ЦИФРА.

Польський военний міністр Сікорскі підчас свого побуту в Парижі заявив представникові „Матін-а" з вдоволенням, що збройний стан Польщі поправляється щорічно. Нині Польща має 45 дивізій, а за два роки мати-ме 70. 4 міліони людей належить уже нині до війска. Є це необхідне з огляду на одночасні погрози Берліна, Москви, а також становища... Англії!

МАРКС ПО КИТАЙСЬКИ.

Китаєць Тсінґтав, якого прогнали в Сан Франціско за комунізм, переклав 1-ий том „Капіталу" Маркса. 1000 замовлень прийшло ще перед появою перекладу друком.

СМЕРТЬ ВИЗНАЧНОГО КНИГАРЯ.

У Липську помер відомий у всьому світі книгар Бедекер, видавець найкращих підручників до подорожі на всіх мовах.

Московські большевики віддають нюйорському капіталістови манґанцеві копальні в Грузії.

МОСКВА, 5. мая. — Сьогодня тут підписано формальну умову між синдикатом нюйорського фінансіста Гарримана і російським совєтським урядом про визискуванне манґанцевих копалень в Грузії (на Кавказі). Переговори тягнулись в сій справі від кільких місяців.

Се друга велика концесія, яку російські большевики дали американським капіталістам. Минулого тижня оголошено в Москві, що віддано на Сибірі Ленські копальні золота, срібла, міди й олова англійським і американським капіталістам, а тепер остаточно признано нюйорському міліонерови Гаррименови концесію на добуванє манґанця в Грузії (Грузії про се не питано, але томуж її торік завойовано і затоплено в ріках крови).

Поволи большевики віддають заграничним капіталістам се, що обіцювали пролетаріятови.

АМЕРИКА Й ЕВРОПА.

ЛОНДОН, 5. мая. — Англійська преса приняла з вдоволенем промову тутешнього нового американського амбасадора Еленсона Б. Говтона, котрий сказав, що Америка може помогти Европі фінансово (позичками банків) лиш тоді, як вона звернеться з военної дороги на певний мировий шлях.

Сі слова Говтона вважають осторогою на адресу Франції і Німеччини, а також і маленьких европейських державок.

Догадуються, що Говтон, котрий недавно приїхав сюди з Вашинґтону, висловив осторогу Европі в імени президента Кулиджа.

ФУНТ СТЕРЛИНҐІВ.

ЛОНДОН, 5. мая.— Паперові фунти фунтів стерлинґів вже майже збівняні із золотими. Сьогодня нотовано їх по $.85½; отже вже до золотих, яких вартість $4.86½, дуже близько.

ПУАНКАРЕ ПРО НОВИЙ КАБІНЕТ.

ПАРИЖ, 5. мая. — Бувший президент Франції Пуанкаре каже, що новий французький кабінет під проводом премієра Пенлеве не удержиться довго.

Нема виглядів, каже він, для кабінету приперченого Кайом і поцукрованого Бріяндом. Вони, каже, не розвяжуть крізи і нарід мусить її рішити новими виборами.

МАРОКАНЦІ ПРОТИ ФРАНЦУЗІВ.

ПАРИЖ, 5. мая. — З Марока (в північній Африці) сповіщають, що провідник Мароканців Абд-ел-Кріш зібрав 20,000-ну армію і вдарив на французькі війска з трох сторін.

Французький командант маршал Ліотей скріплює свої сили і заповідає, що скоро переможе Африканців.

ГАВПТМАН ПРО ҐІНДЕНБУРҐА.

БЕРЛІН, 5. мая. — Найславнійший з живучих німецьких письменників Гергарт Гавптман заявив, що він певен, що Ґінденбурґ зложить присягу німецькій републиці і додержить слова.

ГОЛОД.

БЕРЛІН, 5. мая — В південній Росії, в губернії Царицинській, як повідомляють з Москви, в останньому часі померло наслідком голоднечі 33,000 осіб.

НАЙБІЛЬШЕ ВАРВАРСЬКИЙ СПОСІБ ВОЙОВАННЯ.

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 5. мая. — Американський представник на конференції з рамени Ліґи Народів для контролі торговлі оружем, посол Теодор Бертон, з Огайо, заявив, що буде домагатися ухвали конференції проти уживання ґазів у війнах, що світ повинен признати найбільше варварським способом войовання.

ЗАНЕПАД КОМУНІЗМУ У ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ, 5. мая. — При муніципальних (місьних) виборах в минулу неділю французькі комуністи скрізь потерпіли невдачу і виказали свою безсильність. Також і з нагоди 1-го мая вони виказали свою безсильність в Парижі і в провінціональних містах.

В ПЕТЕРБУРЗІ ВЯЗНЯТЬ МОНАРХІСТІВ.

БЕРЛІН, 5. мая. — З Петербурга (Ленінграду) повідомляють, що большевицька Чека арештувала [illegible] стів, котрі були у зв'язку з російськими монархістами за кордоном.

АПФЕЛЬБАВМ ГОВОРИТЬ.

МОСКВА, 5. мая. — Голова „комінтерну" Зіновєв (Апфельбавм) заявив нині, що його „комінтерн" не має нічого спільного із замахом при помочі пекольної машини, в церкві в Софії, столиці Болгарії.

При тім він апелював до комуністів цілого світа, щоби підпирали „світову революцію."

ВІРИТЬ В ПРИЗНАННЄ АМЕРИКОЮ РОСІЇ.

ТОКІО, столиця Японії, 5. мая. — Російський большевицький амбасадор Виктор Копп представився нині князеви-реґентови Японії. По представленню [illegible] преси, що він вірить, що Злучені Держави вже скоро признають [illegible] в Росії.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$7.00	На рік	$7.00
Six months	$3.75	На пів року	$3.75
Three months	$2.00	На три місяці	$2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзей Сіті і Загряниці:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$5.00	На пів року	$5.00
Three months	$2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

НА КАЙДАНИ ДЛЯ УКРАЇНЦІВ

Кілька тижнів тому відбувався у місті Дітройті, в стейті Мишиген, конгрес польської іміграції. На конгресі постановлено поробити ріжні заходи проти поширюючоїся серед польської іміграції американізації та зорганізувати для сеї ціли спеціяльну встанову при співучасти всіх польських організацій в Америці. Ся організація, що має називатися „польською радою громадської сили в Америці," збирається ширити націоналістичну польську агітацію й пропаганду в Америці, а що вона задумує робити сю акцію справді серіозно, видно з того, що польський конгрес постановив завести на польські народні цілі польський національний податок. Каже резолюція принята на польськім конгресі:

„Для добуття фондів на введення в життя домагань і постулятів Польської Ради Суспільної Опіки в Америці принята буде засада, що кождий Поляк і кожда Полька, що заробляє, має оподаткуватися і оплачувати до Польської Ради Суспільної Опіки в Америці що найменче одного доляра в рік."

Ухвала говорить коротко, але що говорилося про сей податок на самому „конгресі," на се треба богато паперу. Що саме говорено, се не тяжко догадатися. Як польські шовіністичні бесідники доказували потребу оборони польських імперіялістичних інтересів у старому краю і на іміграції, як виказували потребу проти ділання американізації польської іміграції, як вони зображали небезпеку для цілости Польщі зі сторони поневолених Польщею народів, се все кождий може знати, навіть без читання довгих тирадних звітів у польських ґазетах.

Факт остається фактом, що американська Польонія, яка на один бік залицяється до Американців, обіцюючи їм по анґлійськи як найскорше замериканізованне польських імігрантів в Америці, на другий бік збирається до спільних заходів проти сеї власне американізації. Що більше, ся іміграція збирається звязати польську іміграцію в Америці зі старим краєм через спеціяльну обеднуючу орґанізацію та через плаченне спеціяльної данини. У той спосіб поступає народ, котрий вже здобув собі національну свободу, який, здавалобся, вже не потребуе ніякої допомоги від своєї іміґрації.

Не треба теж додавати, чому й пощо орґанізується американська Польонія. Зайве додавати, що самі Поляки бачуть на власні очи, якою неславою вкриваться їх рідний край перед цілим світом, і яка слаба й непевна своєї будучности ся нова воскресша польська держава. Зайве додавати, проти кого звертається нова польська шовиністична орґанізація польської іміграції та на кого збирається в Америці польський „податек народови." Знають се добре Литовці, і Білорусини, і Чехи, і Жиди. Знають се добре й Українці. Знають вони, що се польські іміґранти, закрившися перед Американцями маскою фалшивого американізму, збираються при помочи своїх долярів затверджувати сі кайдани, які польські шовіністи в старому краю наложили на сусідів польської національної території.

Знають про се добре іміґранти сих народів і стрінуть вони польські заходи. Стрінуть не словами й фразами, але ділом. На польські „ради опіки" найдуть вони свої союзи та обеднання. На польські народові податки зберуть свої народні податки поневолених Польщею народів. Будуть Поляки робити свою брехливу пропаґанду, будуть поневолені народи бити їх фактичним представленнем дійсного стану націй, загарбаних ненаситною Польщею. Хоче польська іміґрація помагати польським розбоям польської держави, то можуть Литовці, Білорусини й Українці помагати визвольним змаганням своїх братів під Польщею.

Польська Рада Опіки се визов, який кидає польський шовінізм нам, яких брати стогнуть під польською кормигою. Польський народовий податок, збираний в Америці, се поличник закукуріченого польського патріота для всіх тих іміґрантів, що вийшли з країн, загарбаних польською розбійничою армією. Відповіддю на сі провокації буде скріплена допомога нашої іміґрації для всякої акції українського народа під ляцькою окупацією.

МІЖНАРОДНЯ РАДА ЖЕНЩИН.

(INTERNATIONAL COUNCIL OF WOMEN)

З приводу конгресу в Вашингтоні.

Міжнародня Рада Женщин істнує вже 37 літ. Вона складається з Національних Рад поодиноких держав, яких досі є 38, а між ними й Українська Національна Рада.

Міжнародня Рада Женщин відбуває свої конгреси що 5 літ у столицях ріжних держав. Останній був в 1920 році в Християнії (тепер Осло), столиці Норвегії, а сьогорічний 7-мий конгрес М. Р. Ж. призначено у Вашингтоні, куди приїхали делеґатки Національних Рад навіть з Ісляндії, з острова Тасманії (біля Австралії), з нових републик як Україна, Литва, Латвія, Чехо-Словаччина, Польща, Естонія.

Тепер головою М. Р. Ж. є Англичанка лейді Абердін.

Українську Національну Раду Женщин, яка є відділом М. Р. Ж., зорґанізовано в 1920 р. Головою її пані Софія Русова, а заступницями: п. Константина Малицька зі Львова, п. Людмила Старицька-Черняхівська з Києва, і п. Зеновія Мирна з Праги. Кромі того є три секретарки: п. Ганна Чикаленко-Келлер (Кіль, Німеччина) для закордонних справ, п. Олена Залізнякова (Відень) для внутрішних справ, і п. Мілена Рудницька - Лисякова (Львів) для справ Галичини.

Пані Чикаленко-Келлер приїхала на конґрес на кошт централі М. Р. Ж., а мала також приїхати коштом Українок (Української Жіночої Громади в Ню Йорку) п. Марія Донцова зі Львова, одначе польська влада дала їй пашпорт тільки на виїзд за границю а не дала на поворот, дарма, що польська делеґатка, сенаторка Йосифа Шебеківна, закордоном приріклаа подбати про се (пізнійше „змінила погляд"), і через те п. Донцова не приїхала.

Конґрес у Вашинґтоні зачався в понеділок, 4-го с. м., і потриває десять днів, до 14 с. м. Наради відбуваються у Вашінґтон Авдиторіюм при улицях 19-ій і Ню Йорк. Спеціяльні праці і дебати відбуваються в комісіях після згори уложеного пляну, а на повних зібраннях обговорюється лиш загальні орґанізаційні справи.

Конґрес має обговорити м. ін. і такі справи як Ліґа Народів, до якої належить 35 із 38 заступлених в М. Р. Ж. держав, справи національних меншостий в поодиноких державах, справи рівноуправнення женщин, праці женщин і т. д.

Дня 12-го с. м. будуть вибирати управи Міжнародної Ради Женщин. Президенткою має бути далі лейді Абердін, а на становища 6 заступниць президентки є більше кандидаток. Між іншими є теж і Полька, сенаторка Йосифа Шебеківна, яка при голосованню на кандидатку одержала 5 голосів так як і Чешка, пані Плямінкова з Праги.

Д-р Масарик про свою заграничну пропаґанду підчас світової війни.

II.

В справі заграничної пропаґанди мушу на еще одно звернути увагу: **пропаґанда мусить бути чесною!** Пересада або навіть брехні нічого не помагають. І між нашими земляками знаходилися люди, котрі понимали політику яко штуку, як би то другого „надути", та старалися поширювати ріжні „патріотичні" брехні. Але ми скоро робили цему кінець. — Преціж усі вісти дадуться контролювати, а наші вороги кожду неправдиву вістку могли використати проти нас. І так ми мали наприклад велику прикрість по причині зфальшовання промови посла Стржібного.

І еще про одну важну засаду мушу тут нагадати:

Є дуже помилковим думати, що пропаґатор мусить всьо, що своє хвалити. Ні! Розумна і чесна політика вимагає розумної і чесної пропаґанди!

Я устроював в головних містах всіх антантських країв виклади для широкої публики, а еще частійше для вузших кругів. Я вишукував і противників, як пр. ріжних пацифістів і т. и. Я навязував зносини з університетами, головно з істориками, економістами і т. ин. В Анґлії помагало нам дуже імя нашого народного мученика Яна Гуса (†1415), ученика анґлійського релігійного реформатора Виклефа. Одним словом: Хто веде культурну політику той буде і культурну пропаґанду робити.

Чужі часописи ми позискували звичайно через дискусії з редакторами та видавцями, але головно через достарчуване відповідних статей. Я сам написав їх велику силу. Інтервюви (розмови — потім оголошувані — з визначними політиками) були другим дуже доцільним засобом пропаґанди. Ми основували всюди бюра пресові, котрих задачею було вступати в зносини з чужими бюрами того рода та поширювати походячі від нас вісти. Я нагадаю лише наше бюро в Анґлії (Czech Press Bureau від кінця 1916 р.) та американське (Slav Press Bureau від мая 1918 р.)

Я старався як лиш було можна — видавати часописи, котрі були вправді політичні, але заразом були редаґовані при помочи научної методи. Це відноситься особливо до часописи пр. Деніса „La nation Tscheque". Пізнійше посідали ми одну майже научну часопись „Le Monde Slave" („Славянський Світ"). Знаменитий тижневник „The New Europe" від 13. жовтня 1916) також дуже нам помагав. Я натиснув власне на Сетона Уетзена (Seton Watson) щоби він видавав ту часопись, бо я знав його незвичайні здібности, його політичні симпатії та його хист орентаційний. Та часопись стояла щодо оцінки европейських відносин на тім самім становищи, що ми. Її читали дуже пильно не лиш в Анґлії але і у Франції, Америці та Італії. Вона давала також напрям нашим прочим заграничним часописям.

В Льондоні винаняли ми склеповий льокаль*) при одній з найбільше оживлених площей (Piccadilly Circus). Ми устроїли його виставове вікно немов у якій книгарни, і виставили у ньому карти географічні, котрі поучували публіку про нашу вітчину та про середну Европу. Ми виставляли там також короткі відомости про нашу справу і про наших ворогів, а далі: спростування фальшивих відомостей, — наші видавництва і т. ин.

Дуже скуточним засобом пропаґанди було закладанне мішаних товариств, як на примір: чесько-англійського. Спеціяльним цілям служили палати торговельні.

Що до мене самого, то мені вийшла дуже на користь ціла моя минувшина, а зосібна: недавна моя боротьба проти мін. Еренталя та моя праця на річ Югославян взагалі. Велике значене мала моя книга про Росію, бо питання російське ставало чимраз серіознійшим. Та книга під заголовком „Росія і Европа" — була — хотя в німецькій мові — в Анґлії досить знаною, а підчас війни перекладено її на анґлійське. Вона появилася з опізненєм аж в р. 1919 під заголовком: „The Spirit of Russia".

В Европі знали рівнож про мою інтервенцію в справі Гільснера (невинно засудженого Жида К. Т.) та в инших подібних ділах.

Позискуючи і укріплюючи мій політичний авторітет — скріплював я рівночасно згідливість та витревалість між чеською кольонією. — Зконцентроване авторітету (поваги) — е — як це вже знали старинні Римляне — підчас війни доконечне.

Було це потрібне вже хочби з уваги на розкиненне чеських кольоній по ріжних антантських державах. — Що до проводу— то не було ні найменшого соперництва, а др. Бенеш і Штефанік були моїми льояльними, відданими та вірними приятелями. Ми тосаме говорили, ми малу тусаму програму. І що до цего ми власне ріжнилися від Югославян та Поляків, між котрими програмові, партійні і особисті противенства виступали досить ґостро. У нас повстала сама з себе певного рода диктатура але з парляментарним характером. — що часом справді потреба було сильної рішучости — доказала пригода з послом Діріхом (царолюбним Чехом К. Т.). та декотрі поменші — Досить, що вже з кінцем 1916 року почали Чехи та Словаки представляти певний інтерес; про нас вже знали і про нас говорили. Часописи заповідали плякатами, що подадуть інтервю зі мною і т. ин.

Велику поміч подав нам — Віденъ. Ми могли легко виказати, що вісти котрі з відтам походили — е брехливі. Переслідуване наших людий переконало заграницю, що ми і справді від Австрії відпали. Мучеництво, а особливо кров позискують звичайно прихильників. Ми використали передовсім увязнене, процес і засуджене дра Крамаржа та дра Рашіна— і то дуже ґрунтовно. — Увязненне моеї дочки Аліси — було для нас корисне особливо в Анґлії та в Америці. Коли вже жінок вязнять то їх справа мусить бути слушною. Американські жінки зорґанізували в цілім краю збірку петиций до президента з просьбою о інтервенцію і старалися вплинути на справу навіть через американського посла у Відни. Через того рода аґітацію в Америці і в Анґлії стало загально звісним, що ми від Австрії відпали.

Взагалі — антіпропаґанда проти пропаґанди австрійської, німецької та мадярської сталася нашим спеціяльним фахом. Ми визначалися у ній власне тому, що ми визнавалися добре в обставинах.

Від літа 1916 робив нам великі прислуги американський Словак Осуски а то через знане мадярської мови і угорських обставин. Ми могли отже всі мадярські донесення добре розуміти і їх відповідно пояснювати. Ми також уміли добре читати поміж віршами наших пражських часописей.

Крім того мали ми наші спеціяльні вісти з краю, з котрих ми основно користали. — Наші військові відомости показувались правдиві і вони були дуже пожадані. Через них ми позискали много приятелів. Притім помагала нам дуже та обставина, що ми наші відомости подавали в інтересі спільної справи, а грошового винагородження за них з засади не приймали. І я був що до цего дуже строгий. Коли той відділ пропаґанди розвинувся у цілу систему протишпіонажи та шпіонажи— не було так легким вести надзір над всіми співробітниками. Та з вимком незначних помилок, було всьо впрочім в порядку.

Цілком осібна галузь нашої пропаґанди полягала у тім, щоби вісти про події в союзницьких краях встромлювати якось у німецькі і мадярські часописи. Бо-ж в Австрії і Угорщині вповні промовчувано поступи, які робили антантські війська. І тому старалися ми конче такі вісти перешварцовувати у ворожі часописи. Осуски мігби напровадити прямо цілі анеґдоти, як то йому удавалось у формі полеміки з Америкою оголошувати в будапештенських ґазетах відомости про велику поміч з боку Америки подану антантським державам.

А з мадярських часописей переходили потім ті вісти до віденських і пражських дневників.

В Америці зорґанізував пан Воска дуже спритно скуточну протишпіонажу і позискав через це так для себе як і для нас загалом великий вплив і повагу. В Росії були трудности більші, але і там дали ми собі раду, хотя — і то правда — що аж по вибуху революції.

Переклав **К. Т.**

*) Боева Управа Січових Стрільців у Відни вибудувала була в р. 1916. на площи военної вистави осібний павільон в гуцульськім стилю, де поміщена була велику силу фотографій, образів і т. ин., що відносилися до леґіону У. С. С. Був там також старий прапор української нац. ґвардії з міста Яворова з 1848 р. та лента від прапору укр. гострих стрільців з р. 1849. На рундуку, знадвору повісили ми велику мапу Европи, на котрій українську етнографічну область замалював професор Рудницький яскравою червоною краскою. Область та мала надпись „Україна". Кождий, що звідував военну виставу мусів іти попри наш павільон та звертав увагу на нашу мапу. Ляхи були встеклі, бо хоч їх леґіон був (з ласки уряду) далеко більший, то вони свого павільону не мали і участи у виставі не брали. Павільон збудовано після плянів інжинера Лушпинського, котрого я сам привіз з Бялої. Головним впорядчиком вистави був проф. Боберський. Вистава наша стояла [illegible] через 1916 і 1917 рр. [illegible]

ПОКЛИК

ДО СКАЛАТЩАН З НЮ ЙОРКУ Й ОКОЛИЦІ.

Дорогі Родимці! Отсим повідомляеться Вас, що на Комітетових Зборах відбудови Укр. Нар. Дому і Читальні Просвіта в Скалаті, дня 15, грудня 1924 зістало засноване Запомогове Товариство під назвою Українське Товариство Скалат. До сього товариства вступили отсі члени: Гринько Ярмолик, Николай Забавчук (син Федька), Михайло Ціх, Михайло Пеліх, Николай Марків, Дмитро Ціх, Николай Забавчук (син Стефана), Антін Дудар, Іван Сулик, Михайло Яремишин, Яків Марків, Василь Хрущ, Андрій Водюк, Яким Стасіна і Михайло Марків. Запрошується всіх людий зі Скалата і з повіту скалатського вступити до свого рідного товариства, щоби могли спільно працювати, помогти самим собі тут на еміґрації, а також нести допомогу нашим рідним у старім краю. Як нам відомо, наших родимців є велике число в Ню Йорку й околиці, а з них більшість не належить до жадної орґанізації, отже обовязком кождого товариша і товаришки вступити в свое рідне товариство і працювати для загальної справи українського народу. Для того проситься всіх, аби на слідуючих зборах не бракувало ні одного. **Збори відбудуться в суботу, 9-го мая, 1925, о годині 8-ій вечером в Укр. Нар. Домі, 217 Іст 6-та улиця, Ню Йорк.**

ЗА УРЯД УКР. ТОВ. СКАЛАТ:

Николай Марків, предс.; **Дмитро Ціх**, секр. фін.; **Николай Забавчук** (син Федька), кас.; контроля книжок: **Михайло Ціх і Николай Забавчук** (син Стефана).

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

П. Д., Росфорд, О. — Не помістимо.

П. Космій, Ню Йорк, Н. Й. — Маєте правду, що американські Українці повинні більше інтересуватись долею старого краю і протестувати проти польської неволі в Західній Україні. Одначе рівночасно вони повинні теж орґанізуватись і скріплювати свої сили тут. Се не тільки для культурних та економічних потреб Українців тут на еміґрації, але також і для видатнійшої помочі рідному краеви.

НІМЕЦЬКИЙ ПРОФЕСОР ПРО УКРАЇНУ.

Цими днями вийшла з друку книжка німецького географа проф. Обста, який вкінці 1924 року відбуваючи подорож по Союзу Радянських Республік, проїхав також і через всі українські землі, що тепер під московськими більшовиками. Цю подорож проф. Обст відбував з доручення кількох наукових установ Німеччини, які дали і потрібні на те кошти, отже тому опис, який він подає, можемо вважати досить безстороннім.

Коротко, він подає такі відомости. Радянська влада була примушена обставинами розвязати національне питання і як шлях до того, вжила рішучу українізацію, але політичне управління пильно стежить за кожним Українцем, знає про кожний його рух і неначе постійно тримає кожного Українця під мікроскопом. Українізація ніби примирила маси з положенням і самостійницькі рухи завмерли.

Порівнюючи Україну з Ірляндією, яка також мала надпродукцію, і не хтіла бути кольонією сильніщого сусіда — автор тимсамим ніби стверджує можливість для України бути самостійною і економічно цілком незалежною державою.

Культурне життя не може нормально розвиватись, бо культурні робітники, які одержують майже половину того, що одержує звичайний робітник за працю, не можуть віддаватись нормальній науковій праці. Як вони взагалі істнують, це, каже автор, незрозуміло навіть для комуністів.

Релігійне життя кипить; Київ— центр; населення заповнює церкви вщерть.

Стан господарський ще сьогодні дуже сумний. Причини: високі податки, загальне зубожіння, брак машин, худоби та инше. Селяне, одержавши землю, спочатку були прихильні до влади, але біда й нужда чим далі стають все більші і нині вже так тяжкі, що терпіння ледви вистарчає. Автор дивується цьому терпінню і каже, що західно-европейське населення не витрималоби тих злиднів. Пасивність народу автор пояснює собі лише звичкою до диктатури, що істнувала на протязі віків — спочатку татари, потім цар, тепер — купка комуністів.

Робітники явно не задоволені. Фабрики на половину стоять, бо висока заробітна плата робить продукцію невигідною. Червоні диктатори в ділі не розуміються і призначені більше як партійні. Порівнюючи з довоенним часом, продукція зменшилась сильно, наприклад: цукру виробляється меньше на 50 прц. вугілля — на 60 проц.; заліза — на 45 прц.; сталі — на 43 проц.; шин — на 89 проц.

Комунікація піддержується лише завдяки пильній збройній охороні. Пристані пусті, міста роблять враження зруйнованих.

Західний европеець не хотівби, каже автор, жертвувати своєю індівідуальністю за ради комуни і треба сумніватись, чи довго ще вона проіснує там, на сході Европи.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ФІЛЯДЕЛФІЯ, ПА.

Новий подув.

У Філядельфії відбулося в неділю, дня 3. мая ще одно „Свячене". Уладжувало його Товариство Американсько-Українських Горожан. Людей зійшлося поважне число. Всі були в гарнім настрою, згадали за старий край, трохи посумували, а потім забавлялися. От як на свяченім.

Тостместром був Т. Грицей, якому як нововибраному предсідателеви Українського Народного Союза справлено на внесення п. Росоловича величаву овацію та відспівано грімке Многая Літа. О. Процько виказав свою радість з приводу цего, що Горожани мають свій дім, де можуть зійтися та побажав їм як найкращого дальшого розвою. Потім п. Росолович попросив о. Кінаша, щоби забрав слово та пояснив людям чи владика змінив своє поступовання та чи їх делеґація до владики мала успіх. О. Кінаш відказався одначе від вияснення справи, що не заспокоїло присутних. Многі забирали голос що до цего, чи нарід повинен мати голос в справах церкви чи ні. Промови ставали щораз серіознійші. До слова зголосився др. Мишуга. Він підніс, що справа конфліктів владики з народом набирає тепер великого загально-народного значіння. Такий конфлікт повстав вже в краю. На великий жаль, шкоду і сором цілої нації. Наші владики не вміють і не хочуть числитися з духом народа, що більше вони його навіть не розуміють. Визвольна боротьба, яка пожерла сотки тисяч, ба й міліони наших найкращих синів, яка змінила наш світогляд і яка кинула цілу націю в страшну боротьбу з нашими ворогами, не змінила світогляду наших владик. Бо берім прим. справу целібату. Видвигнули її наші владики тоді, коли розігралася найгорячійша боротьба з протипольським страшним наступом, якого жертвою мала впасти наша школа і церква, весь наш культурний і економічний доробок. Ціла нація остерігала владик перед примусовим целібатом, зазначуючи, що примусове введення целібату розібє наш народ та вийде на користь Польщі, яка це знає і в хитрий спосіб настає в Римі на це, щоби завести у нас примусовий целібат. Через знехтовання народньої опінії владики довели старий край до нечуваного внутрішного хаосу тоді коли, переводився шкільний плебісцит, коли треба було ратувати нашу послідну твердиню — Рідну Школу. І треба було аж грізної постави і того народу, щоби амусити владик до відвороту. То саме діється тепер з конкордатом. Нарід сам мусить себе боронити перед Польщею і перед Римом, що дався оплутати Польщі. А наші владики сидять тихо і в покорі приймають ті благодати, що несуть смерть нашому народови і нашій церкві. А так не повинно бути. Там, де нарід, там повинні бути владики. Нарід повинен і мусить мати своє слово, а владики повинні до него прислухуватися і йти за ним. Тільки в власнім нашім народі можуть владики знайти дійсне попертя і знайдуть його як будуть числитися з народом і йому вірно служити.

Бесіда дра Мишуги була разураз перериванa довгими оплесками, що означало, що говорить з душі і серця всіх присутних. В тім самім дусі говорив ще п. Вишиванюк, Дубас, Грицей, Матолич і другі. Підчас бесіди дра Мишуги о. Процько вийшов зі салі, заявляючи, що не може бути там де нарушується наших владик, та зібрані розуміли, що ніхто на нікого не накидувався ні не нарушував нічиєї чести, а навіть поваги, а тільки говорено про це, чим переповнені всі наші краєві часописи всіх напрямків до чисто католицької „Ниви" включно.

Гість.

НЮ ЙОРК.

Віче в справі будови великого Народного Дому.

В неділю, дня 3. мая, відбулося в галі Українського Народнього Дому в Ню Йорку велике віче, в справі будови нового Українського Народнього Дому. На віче прибуло з верхом пів тисячі учасників, які просто одноголосно заявилися, що такого дому в Ню Йорку потреба.

Вічем проводив гр. В. Лазута, секретарював гр. І. Добрянський. На потребу великого Народного Дому в кождій українській кольонії в Америці вказував у своїй промові гр. Омелян Ревюк. Гр. Іван Добрянський предложив фактичний фінансовий звіт з діяльности дотеперішнього Народнього Дому та дав огляд минувшої роботи кооперативи Українського Народнього Дому, що збирається ставити в Ню Йорку новий дім. Опісля учасники віча давали йому запити, на які відповідав по части він, а по части гр. В. Лазута й П. Петрів. Наконець гр. Кедровський виявив значіння народних домів для дальшого розвою українського народа тут, на чужині, і в старому краю. Віче ухвалило резолюцію, якою признається потребу виставлення в Ню Йорку великого Народнього Дому.

БРУКЛИН, НЮ ЙОРК.

Заходи коло будови Народного Дому.

В справі будови Народного Дому в Бруклині скликало Товариство Української Хати в Бруклині в неділю, дня 3. мая, на 3. годину сполудня публичні збори до галі при Норт Семій вулиці. На збори зявилося, як на Бруклин, поважне число членів та гостий.

Публичною частю зборів проводив гр. Степан Заблоцький, секретарювали гр. Іван Коптюх та Василь Саїк.

Про потребу українського Народного Дому в Бруклині говорив наперед гр. Семен Ядловський з Джерзи Сіти.

Дотеперішну роботу Української Хати представили відтак гр. Григорій Бардак і Іван Кравчук. До дальшої праці коло будови загрівали зібраних гр. Ілля Малик та Омелян Ревюк з Ню Йорку. На їх заклик зібрані на зборах зложили далі близько 250 долярів на залізний фонд Української Хати, призначений на закупно землі й дому, та здеклярували на нього дальших 150 долярів. Кромі сього зібрано малими жертвами на фонд резервовий призначений на біжучі видатки суму 30 долярів. Коли взяти під увагу невелике число нових людий на зборах, суми се справді показні. Збори рішили однодушно повести далі живу акцію за українським домом у Бруклині та не переставати в раз розпочатій праці так довго, поки в Бруклині не стане дім, яким наш народ мігби гордитися перед своїми й чужими.

По закінченню віча, товариство Українська Хата відбуло ще свій правильний мітинг, на котрому раджено про всякі способи збирання гроша на будову Народного Дому. Рішено межи инчим устроювати театральні вистави, концерти, пікніки й балі.

ПОЗІР! АЛЕНТАВН, ПА.! ПОЗІР!

В справі допомоги голодуючому українському селу під польською окупацією

— відбудеться —

В АЛЕНТАВНІ, В УКР. ГАЛИ,

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 10. МАЯ 1925

о годині 2-ій сполудня

ВЕЛИКЕ ВІЧЕ

на котрому будуть промовляти: ОМЕЛЯН РЕВЮК з Ню Йорку та другі бесідники.

Обовязком кождого свідомого Українця й Українки взяти участь у вічу.

105 Комітет.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ШІКАГО, ІЛЛ. Мітинг Бр. Св. Стефана, від. 221, відбудеться в неділю, дня 10. мая с. р., в галі церковній при Оклей і Райс ул., на котрий проситься всіх членів прибути, бо суть важні справи до полагодження. Буде справа балю, котрий має відбутись в сім місяци — Мих. Биряк, предс.; Гр. Чикало, секр. рек.

ШІКАГО, ІЛЛ. Бр. св. Юрія, від. 379, повідомляє, що місячний мітинг відбудеться дня 10. мая, о год. 1-ій, в гали парафіяльній при Оклей і Райс ул. На порядку нарад є важні справи до полагодження, котрі мусять бути полагоджені. При тім почуєте дещо нового з конвенції. Неявившийся член заплатить 50 ц. а урядник 1.00 кари. — М. Семків, предс.; Р. Штим, секр.

ГАМТРАМК, МІШ. Тов. ім. Маркіяна Шашкевича, від. 94, повідомляє своїх членів, що мітинг відбудеться в сали Укр. Хати під ч. 2240 Трейлінг ул., дня 10-го мая 1925 р. о год. 2.30 попол. Проситься всіх членів явитись як один; хоть раз покажім, що ми злучені і не занедбуємо свого труда і обовязку для добра нашого укр. народу. Буде справоздання тов. Івана Чайковського з 16-тої конвенції У. Н. С., що кождого повинно інтересувати. Подбаймо привести хоч по одному новому кандидатови в члени Тов. і У. Н. Союза. — Андрій Патра, предс.; Ів. Курчак, секр.

БОСТОН, МАСС. Дружина ім. Данила, від. 238, повідомляє всіх своїх членів і членкинь, що звичайний мітинг відбудеться в неділю, 10. мая с. р. зараз по Службі Божій в галі церковній під ч. 136 Arlington St. Обовязком є кождого прийти на сей мітинг, бо є богато справ до полагодження. Також почуєте звіт делегата з 16. конвенції У. Н. С. Кому лежить на серци добро і розвій нашої орґанізації, нехай прийде і приведе своїх знакомих та впише в члени нашої організації У. Н. С. З нагоди відбуття 16-тої ковенції У. Н. Союз буде принимати нових членів без вступного. — П. Музика, секр.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Тов. Запорожська Січ, від. 317, повідомляє своїх членів, що звичайний мітинг відбудеться дня 9-го мая, в суботу, о годині 8. вечер. Проситься всіх членів явитись на сих зборах, де здасть справоздання делегат з 16-тої ковенції. Рівнож членів, котрі довгують, проситься, щоби вирівнали свої вкладки як до Тов. так і до У. Н. Союза. — Уряд Тов.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Сестр. Рожд. Пр. Богородиці, від. 36, повідомляє своїх членицъ, що збори відбудуться дня 10. мая о год. 2.30 пополудни, в гали церковній під ч. 303 Hudson Ave. Проситься всіх члениць явитися на сім мітингу, бо суть важні справи до полагодження. На зборах буде приниматися нових члениць без вступного до У. Н. Союза і Сестрицтва. Тому проситься наше жіноцтво прийти до нас і користати з нагоди.—З. Гунька, секр.

БОФАЛО, Н. Й. Місячні збори Тов. ім. Николи Стефановича, від. 299, відбудуться в неділю, 10. мая, зараз по Службі Божій, на гали парафіяльній при Fillmore і Oneida St. Обовязком кождого члена явитись, бо суть важні справи до полагодження. Неявившіся члени будуть карані після ухвали Тов. — М. Пришлівський, предс.; І. Сидорович, секр.

НОРТГЕМПТОН, ПА. Тов. Укр. Січові Стрільці, від. 44, повідомляє своїх членів, що звичайний мітинг відбудеться в неділю дня 10. мая о годині 2-гій пополудни в гали церковній. Проситься всіх членів явитись на сей мітинг, де почуєте справоздання делегатів. Рівнож члени, котрі довгують, щоби прийшли і вирівнали свою належитість. — Андрій Чепеляк, секр.

БРОНКС, Н. Й. Збори Тов. Любов, від. 298, відбудуться в неділю 10. мая о 3-тій годині пополудни під ч. 1130 Соутерн Булевард, близько 167 ул. Нових членів принимаєсь без вступного. — Уряд.

ФІЛЯДЕЛФІЯ, ПА. Отсим повідомляється членів і симпатиків Т-ва Єдність, від. 163, що звичайні місячні збори відбудуться в неділю, 10. мая с. р. о год. 2.30 пополудни, в сали Укр. Клюбу під ч. 847 Н. Франклін ул. Також само подається до відома, що після ухвали 16-тої конвенції, будеться принимати членів до Союза без вступного 3 місяці, так отже хто бажавби вступити, то хай прийде на збори. Взиваєсь членів, щоб постарались заагітувати нових членів на збори. — Й. Федюк, секр.

В. БУДЗИНОВСЬКИЙ

Послідний Ногай.

(Історичне оповідання).

(Свобідно за Купером)

(1)

Було се на Подніпровю за гетьмана Богдана Хмельницького. Хмельницький прогнав Польщу з Подніпровя і ладився загорнути решту України, але його лицарство вже було здесятковане довгою крівавою війною. На добавок в Кримі настав новий хан, що спанібратався з Польщею і обіцяв їй поміч проти України. Також турецький султан став микитити, Отже була небезпека, що Польща дістане проти України поміч Семигороду, Волощини, Молдави, буджацької орди і Татар[illegible] ти таких сил оборонити козачу Україну [illegible] волю, гетьман звернувся до московського царя, та за військову поміч Москви проти Польщі і її союзників, дав Україну під царську протекцію. Московська поміч прийшла. Не велика, але прийшла. Один московський полк стояв між Бугом і верхівями його притоки Чичиклеї. Пару миль далі ід полудневому сходови, блище ріки Буга стояла в Торках сотня козаків. Задачею сих обох військ було стежити за рухами [illegible] едисанських, чи инших Татар, та [illegible]слів, які тоді їздили з Криму до Польщі, Молдавщини, Волощини і Семигороду, або навпаки. Обовязком сих військ було також розбивати татарські чамбули, коли би вони підсувалися під межі України, або йшли до Польщі скріпляти польську армію. Були се, сказатиб, великі українські бекети висунені поза межі України під самі кочовища едисинської орди.

Одної днини до московського табору віхали два їздці: сотник [illegible] Олекса [illegible] і його провідник, Татарин Яман. Криса лишив Ямана на майдані посеред табору, сам пішов до полковника Устінова. Передав йому листа від свого сотника Лаврина.

— Ви з Торок? — Устінов спитав здивований. — Як ви сюди пробралися? Хиба з більшим відділом, козаків? Між мною а вами шкиряють татарські чамбули.

— Мене провів манівцями провідник, Татарин, що виріс в сих сторонах і знає кождий кущ, кожду деревину, кожду [illegible] землі.

— Татарин? Татари наші во[illegible]

— То такий Татарин що відстав від орди, від свого роду. Він вбив свого брата, начальника роду і втік. До орди не може вертати, отже живе на Запорожу з козаками.

— Хіба, що такий.

Полковник став читати листа. Прочитавши кинув його сердито на стіл.

— Ваш сотник забогато жадає. Пише, щоби я йому прислав сотню мушкетирів і дві гармати. Нащо йому тільки?

— Він провідав, що на Торки йде цілий польський полк. У нас лише дві гармати і триста козаків. Проти цілого полку і кількох татарських чамбулів города не вдержимо. Якби ви прислали сотню москалів і дві добрі гармати, то Ляхи зуби поломлять і нашого города не возьмуть. Ті дві гармати потрібні нам головно на те, щоби Ляхи не могли обсадити гори недалеко города і уставити там своїх гармат. Наші гармати не сягають так далеко.

— Кажете, іде цілий польський полк? Відки він тут взявся, коли як я чув, Хмельницький і наш Бутургін вже ладяться йти на Польщу добивати її?

— Сей польський полк іде сюди не проти Хмельницького, ані проти Бутургіна. Ляхи хочуть викурити нас відси, щоби Татари мали вільну дорогу до них. Саме через тих Татар ми маємо приказ гетьмана стояти тут... щоби загатити дорогу Татарам і не пропускати їх до Ляхів.

Москаль почіхався в потилицю.

— Коли так, — сказав, — то відки ваш сотник знає, що той польський полк іде саме на вас, не на мене? Ляхи знають, що я маю більше війска ніж ви, отже я головна перешкода переходу татарської помочи до Ляхів. Не вас, а мене вони будуть силувати витиснути відси. Як я вам дам частину війска і гармати, то Ляхи одоліють мене.

— Мій сотник знає від своїх власних звідунів і від пійманих [illegible]щиків, що польський полковник зпід булави Чарнецького йде на Торки не на вас.

— Він так боїться мене? Очевидно. Що царський муштрований салдат, то не полудикий козацький самоук.

— Мабуть, — козак відповів іронічно, і подумав:

— Не боїться він тебе, але знай, що ти, як доси проти Татар нічого не робив, так і з Ляхами не будеш битися. Скорше втечеш на саму вість, що Ляхи йдуть!

— Не дам вам ані салдатів, ані гармат — полковник сказав рішучо. Вони будуть тут потрібні. Вам нічого боятися, бо до вас Ляхам дорога попри мене. Вони до вас не прийдуть, бо я здержу їх... Дівок, про котрі пише сотник Лаврін, очивидно, не потребую. Возьміть собі їх. То справді його доньки?

— Так. Ідучи в похід, він лишив їх в своїх хуторі біля Брaслава. Коли в зимі появилися там Ляхи і Татари, коли за дозволом Ляхів Татари стали брати ясир, то дівчата втікли. Знаючи, що вас вислано йому на підмогу, вони втікли до вас. Сотник дивуєся, що ви досі не відіслали їх йому.

— Не мене вислано на підмогу вашому сотникові, а вашого сотника віддано під мою команду. Се одно. Друге, я не відіслав йому доньок, бо між моїм табором і вашим вештаються Татари. Я мусівби дати дівкам сильний конвой. Се ослабилоби мій ґарнізон. Коли ви маєте провідника, котрий вас провів манівцями сюди, то нехай так само проведе вас назад з дівками.

— Така мандрівка лісами і вертепами не для дівчат. Сотник Лаврин гадав, що вони поїдуть безпечно під охороною тої сотні, яку ви дасте йому. Тепер, коли кажете, що не дасте, сам не знаю, що з дівчатами робити.

— Робіть, що хочете. В тім не моя голова.

— Де вони?

— В пекарни з моїми кухарками.

— Не у вашої жінки?

— Або вони мої діти? Може діти якого царського старшини?

— По такій відповіди Криса зміркував, що йому нічого більше балакати з Москалем?

— Чи маю що перказати сотникови? — спитав.

— Хиба се, що я вже сказав.

Криса поклонився і вийшов. Пішов під пекарню і викликав доньки сотника Лаврина. Вони дожидали його, бо у них вже був Татарин Яман і сказав їм, [illegible] прийде до них і по них. Скоро почули, що він вже прийшов і кличе їх, вибігли обі з пекарні і вийшли до него перед хату. Молодша, білявка з синіми лагідними очима приступила перша до него... Не так приступила, як живо прискочила глянувши йому в очи.

— Ти Олексо по нас? — спитала.

— Та по вас, — відповів. — Але не знаю, як то буде, бо московський полковник не хоче дати конвою, а шлях відси до Торок аж кишить Татарами.

Христина заломила руки, обняла сестру за шию і захлипала.

Старша Варка, з чорною як вуголь косою і карими очима думала хвилю, гладячи сестру Христю по головці. По хвили спитала Крису:

— Яман розказував нам, що провів тебе сюди лісами. Коли провів тебе сюди, то не міг би провести нас з тобою назад?

— Така дорога для козака, не для дівчат.

— Ви оба приїхали сюди верхом. Ми також маємо коні...

— Ми правда, їхали верхом. Всеж таки час до часу треба було злізати і вести коні за собою.

— І ми таке втнемо... Хоч, правду кажучи, до того Ямана я не дуже велике маю довіре. Він, балакаючи з нами, так хижо позирав, то на Христю, то на мене...

— Усіх Татар така звичка. Вони всі хижаки. На Ямана мо[illegible] з тою, що служить нам.

— Ляхи також годні заплатити йому.

— Він мусить Ляхів вминати, бо з ними його орда, його рід, від котрого він втік і котрий до нині полює на него. Піду до него і спитаю, чи схоче і чи буде міг провести нас так, щоби ви не впали в татарські лика.

Криса ледви знайшов Ямана, бо той Татарин шкиряв по цілім таборі і балакав з кождим салдатом, на якого лише попав. Коли почув, що московський полковник не дасть козакам в Торках ні одного свого салдата і через те небезпечно вертати до Торок з дівчатами, став Крису запевняти, що як сюди привів його самого, так назад проведе всі троє.

— Коли рушимо в дорогу? — Криса спитав, не вагуючися більше. — Зараз?

— Зараз ні. Наші коні мусять висапатися, нам треба відпочати і найбезпечнійше буде вийти відси на зорях. Скажіть дівчатам, щоби, як стане сіріти, були готові в дорогу. Я йду спати, на зорях дожидатиму вас перед пекарнею, бо там кватира ваших дівчат.

Татарин відійшов, Криса пішов до дівчат; побалакавши з ними, пішов до касарні спати.

(Продовжене буде).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ПОЗІР! ПОЗІР!

Сим подається до відома всім нашим читачам, що присилаючи до поміщення ріжні оголошення до часописи „Свобода", треба рівночасно враз з оголошеннями присилати і належитість за них. Щоби читачі могли орієнтуватися яка належитість має бути прислана враз з даним оголошенням, будуть ласкаві за кожде написане в оголошенню одно слово числити 2 цт. коли таке оголошене має 30 або більше слів. За оголошення котрі не мають 30 слів платиться 50 цнт. за раз. Виняток творять лишень відділи У. Н. Союза, котрих оголошення мають бути підписані місцевим урядом відділу. Всі оголошення мають бути присилані до адміністрації „Свободи" 5—6 день перед днем оголошення їх в часописи, так що колиби вимагала сего потреба, був час порозумітися зі сторонами. Сторони котрі не схотять пристосоватися і придержуватися повисших правил, не можуть відтак нарікати на часопись, що непоміщено їм оголошення чи оголошень.

Адм. „Свободи".

Вол. Островський.

ГАЛИЧИНА.

(З варшавського тижневика Наш Світ).

Був час, коли одно слово „Галичина" в Українців Великої України, в тому числі Волині й Холмщині, викликало глибокі зітхання за „вільним" національним життям. Віддані рідному народові, українські діячі мріяли про таку „волю", якою тішилася Галичина, як про недосяжне щастя. Молоді письменники й поети, що не мали змоги друкуватися на батьківщині, творили в надії, що коли-небудь вдасться їм видрукувати свої твори зновтаки в Галичині.

Словом, кождий з цих Українців вважав Галичину тим раєм, де життя було щастям і радістю.

Це було за царських часів, коли Україна стогнала і завмирала під пятою московських жандармів і поліцаїв, коли українське друковане слово було сіллю в оці пануючої нації, коли назва „Українець" була синонімом зрадника, коли з трудом дошукані вдавалося ставити „малоросійські" пєси й то в сумішку з російськими, коли учені-Українці писати й друкувати про Україну змушені були чужою російською мовою, а про українську школу, в якій виховувалася Галичина, ніхто тут і не мріяв.

В той час Галичина, під чужою австрійською владою, якні-як а все-ж жила своїм одкритим національним життям, зростала культурно, розвивалася й бадьорила душу наддніпрянців думкою, що не все ще загинуло, що є ще жертовник української культури, що не вмерла надія на відродження.

Наочним доказом ріжниці минулої долі Українців під владами російською й австрійською є ріжниця в наші часи між Волинню й Холмщиною з одного боку й Галичиною— з другого. В той час, коли нашу Волинську й Холмську землі сповиває мряка національної несвідомости, брак української інтелігенції, відсутність якогобудь організованого національно - культурного життя, що народжується де-неде лише в останні дні, де і тепер інтелігент не завжди сміло назове себе Українцем, а селянин навіть не знає, хто він такий, де нема своїх ні музеїв, ні архивів, ні добре організованих бібліотек, ні друкарень, ні видавництв, ні театрів, ні жадних наукових чи літературних та мистецьких осередків, — Галичина все це має (хоч може і в менших, ніж треба б розмірах) і живе відносно широким і досить одкритим та ясно окресленим культурно-національним життям, у перенятих з Заходу формах.

Таким чином, Галичина, в силу бажання історії, стала П'ємонтом і залишиться ним на довгі часи. Хоч і тяжке культурно-національне зостання Холмської та Волинської земель, але коли б разом з ними не опинилася в межах Польщі Галичина, то їх становище було б ще скрутніше. Не дарма ж де-хто силкувався збудувати греблю між цими українськими землями, які колись складали одно ціле. На жаль, штучну, фактично тепер не існуючу межу між Галичиною й Волинню та Холмщиною підтримує деяка частина нашої інтелігенції як з тої, так і з другої сторони, в силу унаслідуваного від дідів духа „удільного" сепаратизму. Про сей „[illegible]" не говориться, але він існує і всі це знають і відчувають. Це надзвичайно тяжко відбивається на сучасних спільних інтересах, а в майбутньому може мати дуже сумні наслідки. І особливо це сумно через те, що в основі цього сепаратизму лежать здебільшого причини особистого характеру — амбіції, бажання бути вищим чи небажання бути нижчим і т. и.

Тому ми, давши окремі числа „Нашого Світу", присвячені Волині й Холмщині й випускаючи це „галицьке" число, хотіли б причинитися до взаємного ознайомлення й наближення цих, колись штучно розірваних, шматків українських земель. Ріжниці, що виросли в умовах попереднього відокремленого життя, повинні бути якнайшвидше стерті, а народ український усіх дільниць у межах Польщі повинен у всіх відношеннях злитися в одну масу з одною душою й спільними зовнішними формами й ознаками життя. В першу чергу це відноситься до літературної мови, якої місцеві особливости чомусь так ревно захищає і культивує частина Галицької інтелігенції. Далі — зближення на грунті культурно- освітньому, побутовому, економічному й т. д.

Один народ, одна душа, одна мова, одні форми життя, одні цілі, стремління, методи й засоби боротьби за своє існування — повинно бути нашою першою національною заповіддю.

ВИХОВУЙТЕ СВОЇХ ДІТЕЙ НА СПІВВЛАСНИКІВ НАЙБІЛЬШОЇ СВОЄ-РІДНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ. ЗАПИШІТЬ ЇХ ДО У. Н. СОЮЗА СЕЙЧАС.

ПРОТОКОЛ

XVI. Головної Конвенції У. Н. Союза почавшоїся дня 6. квітня 1925 в Rochester, N. Y.

(14)

Комісія просьб і скарг вносить, щоби відложити дальше справоздання Статутової Комісії, а взяти на порядок узгляднені просьби, котрих наспіла більша скількість.

о. Лев Левицький, предсідатель Комісії Просьб і Скарг поручає до затвердження Конвенції слідуючі узглянені просьби:

Від. 53. Леонови Вах, $50.00, ухвалено.

Від. 179. Лука Береза, $50.00, ухвалено.

Від. 179. Мик. Білий, $50.00, ухвалено.

Від. 128 Михайло Ющишин, $35.00, ухвалено

Від. 341. Григ. Кіба, $50.00, ухвалено.

Від. 85. Ст. Макарик, $75.00, ухвалено.

Від. 250. Юрій Паздо $25.00, ухвалено.

Від. 213. Наум Зємяк, $25.00, ухвалено.

Від. 259. Еміліян Скородинський (в дорозі ласки) $50.00, ухвалено.

Від. 34. Микола Рой, $50.00, ухвалено.

Від. 297. Іван Фасанич, $50.00, ухвалено.

Від. 295. Іван Вайнерт, $50.00, ухвалено.

Від. 28. Василь Похно, $50.00, ухвалено.

Від. 53. Анастазія Климко, $50.00, ухвалено.

Від. 104. І. Іваницький, $50.00, ухвалено.

Відділ 10. Данько Мадзик, $50.00, ухвалено.

Відділ 216. Марія Микитюк $50.00, ухвалено.

Від. 303. Анна Ващур, $50.00, ухвалено.

Від. 42. Катерина Балагурак, $35.00, ухвалено.

Від 29. Ів. Гриненко, $50.00, ухвалено.

Від. 168. Катерина Нагребна, $50.00, ухвалено.

Від. 239. Кир. Дацьків, $50.00, ухвалено.

Від. 308. Петро Лесиганич (в дорозі ласки), $25.00, ухвалено.

Від. 247. Анна Яремчук $50.00, ухвалено.

В. 28. Ст. Ротовський, $50.00, ухвалено.

Від. 144. Дан. Баран, $50.00, ухвалено.

Від. 221. Н. Мадей, $50.00, ухвалено.

Відділ 100. Евдокія Чубата, $25.00, ухвалено.

Від. 172. Мих. Гузар, $50.00, ухвалено.

Відділ 312. Павло Овсенний, $50.00, ухвалено.

Від. 217. Василь Воробель, $50.00, ухвалено.

Від. 274. Матвій Шевяк (в дорозі ласки), $50.00, ухвалено.

Від. 186. Пазя Бованко (в дорозі ласки), $50.00, ухвалено.

Від. 365. Іван Шабат (в дорозі ласки), $50.00, ухвалено.

Від. 367. Дм. Гнатів, $50.00, ухвалено.

Від. 230. Іван Виняр, $50.00, ухвалено.

В. 147. Дмитро Карпович, неузгляднено.

Від. 67. Іван Пиріг, до полагодження Гол. Екзекутивою.

Від. 320. Посмертне по Томі Филипяк має бути виплачене по відтягненню вкладок за меньше подані літа, які був подав при вступленню в члени У. Н. Союза.

Від. 192. Мик Сичик, просьба відкинена.

В. 326. Стефан Сеньків, віддано до полагодження Екзекутивному Ком. У. Н. Союза леґальною дорогою.

В. 127. Просьба пані Ковальчук відкинена. Посмертне буде полагоджене після статута У. Н. Союза.

Від. 276. Просьба Мих. Полянського з Рачестер, Н. Й., о степендію для сина до узгляднення, коли відділи погодяться між собою.

Просьба артисти Лисяка віддана до полагодження Гол. Екз. Комітетови.

Просьба Юрія Андрейко о стипендію узглядниться Голов. Екз. Комітетом з фонду стипендійного, коли такий фонд буде при У. Н. Союзі.

Справа „Славонік Імігрейшен Гом" віддана до Гол. Екз. Комітету.

Просьба о допомогу для мексиканських еміґрантів не узгляднена.

На внесенне о. Л. Левицького поперте Ів. Ваверчаком, щоби на будуче всякі просьби о запомогу з фонду запомогового, були подані на відповідних до того бляєетах і потверджені відділовими урядниками. Така просьба може бути вислана на руки головного уряду У. Н. С., або передана на конвенцію делеґатом, — ухвалено.

(Дальше буде).